

смісловому відношенні). Однак викладач, як правило, робить акцент на завданнях, виходячи з парадигматичного підходу – відповіді на запитання, пошук знайомих конструкцій-компонентів у тексті, а до синтагматичних елементів звертається вже на складніших етапах вивчення наукового стилю. У цей час мислення студента вже певним чином «перебудовується» і повернутися до усвідомлення важливості значення кожного окремого структурного елемента тексту студентові складно. Можливо, цим пояснюється той факт, що на пізніших етапах роботи з текстами наукового стилю студенти, інтуїтивно вловивши загальний смисл слова, не надають особливого значення відмінковим закінченням, хоча вже і знають відмінки, що зумовлює величезну кількість орфографічних, а часто і логічних помилок.

Отже, у навчанні студентів науковому стилю мовлення, по-перше, найефективніше і найдоцільніше поєднувати метод синтагматичного (структурного) і парадигматичного (компонентного) аналізу тексту, оскільки обидва ці методи передбачають активізацію своєрідних «типів» мислення студентів-іноземців, які кожен по-своєму полегшують шлях засвоєння мови як іноземної. По-друге, на нашу думку, завдання до тексту, які ґрунтуються на синтагматичному підході до текстуального аналізу, схильні розвивати наукове іншомовне мовлення, а завдання, в основі побудови яких лежить парадигматичний підхід, ефективніше розвивають наукове мислення студентів-іноземців. Ми вважаємо, що завдання до тексту слід добирати з урахуванням специфіки обох цих підходів, оскільки ігнорування одного з них може зумовити небажані для вивчення мови явища. Хоч це в деякій мірі й ускладнює завдання викладачеві, але все ж, на нашу думку, забезпечує досить високу ефективність засвоєння студентами іншомовного тексту наукового стилю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. Язык и культура: Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. – М.: Русский язык, 1983. – 269 с.
2. Коренева Т.Р. Пособие по развитию речи для студентов-медиков.- М.: Русский язык, 1990. – 160 с.
3. Левицька Л.Г., Пушкарьова О.М. Помилкові лексичні асоціації та шляхи їх подолання // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки: Зб. наук. пр. – Харків: Константа, 2006. - Вип. 10. – С. 181-187.
4. Леонова Э.Н., Михеева Н.С. Пособие по научному стилю речи (физика, химия, математика). – М.: Русский язык, 1981. – 200 с.
5. Петрова Л.А. Когнитивная направленность лингвистического анализа текста // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки: Зб. наук. пр. – Харків: Константа, 2006. - Вип. 10. – С. 227-235.
6. Научная речь для начинающих. Биология, химия, физика: Пособие для иностранных учащихся / И.А.Ясницкая, Л.А.Орлова, Т.А.Снегурова и др. – Харьков: Основа, 1994. – 143 с.

УДК 371.315 (045)

Лариса ПЩЕНКО

КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Статья содержит информацию о попытках найти более эффективные методы обучения иностранным языкам, используя креативные виды деятельности на занятиях по иностранному языку.

The article deals with the raising methods of the student's motivation in foreign language studying, which consists of wishes to study, to be successful in his or her developing, to be sure in future career rising. There is some information of using of creative teaching activities in foreign language studying.

Міркуючи про фактори, які стимулюють мотивацію студентів до вивчення іноземної мови, необхідно пам'ятати, що найважливішим аргументом у цьому є результативність наших дій. Ніщо так не спонукає бажання до дії у людини як хороший результат, успіх від затрачених сил на здобуття знань у тій чи іншій галузі. Так відомо, що добре відпрацьований матеріал є зрозумілим, а тому визнається студентами легким і спонукає їх рухатись далі. Формування мотивації студентів до вивчення іноземної мови дуже важливий фактор і залежить від ціленаправлених дій усіх тих, хто забезпечує навчальний процес. Питання про вплив мотивації на успішність діяльності, а в даному випадку мовленнєвої є одним із основних. Загальновідомо, що від

виразності мотивів дій залежить їх ефективність. Щоб встановити фактори стимулювання мотивації студентів до вивчення іноземних мов, необхідно оцінити деякі стійкі тенденції особистості, що вивчає мову, а саме: загальну та творчу активність, рівень комунікативності, рівень прагнення успіху та уникнення невдачі. Проаналізуємо загальну та творчу активність групи, що вивчає іноземну мову. Щоб досягнути ефективної іншомовної мовленнєвої діяльності, необхідно підвищити загальну та творчу активність, а це, у свою чергу, приведе до прояви групової мотивації. Дуже важливими факторами є висока активність групи; висока її згуртованість; нормальні особисті стосунки; відсутність конфлікту в групі; визнання авторитету викладача та наявність довірливих стосунків групи та викладача.

Якщо розглядати рівень комунікативності в групі по відношенню до мотивації, то ця тенденція особистості залежить від таких факторів, як бажання працювати в групі; позитивне ставлення викладача до студентів; позитивне ставлення студентів до викладача; наявність сприятливого психологічного клімату в групі; відсутність стресів у групі; наявність моральних норм поведінки в групі тощо. Група є тим мовним середовищем, в якому найчастіше і відбувається мовна практика. Мотивація досягнень на думку Г.Морея, полягає в потребі здолати перепони і досягнути високих показників у тому чи іншому виді діяльності, а в нашому випадку – вивчення іноземної мови [2, с.171]. Рівень прагнення успіху та уникнення невдачі при вивченні іноземної мови серед членів академічної групи, залежить від багатьох чинників, а саме: наявність умов для розкриття творчого потенціалу групи; бажання працювати в групі; високий рівень контролю за діями кожного студента; участь студентів в оцінюванні інших; уміння проявляти самостійність у прийнятті рішень при розв'язанні проблем, створених мовною ситуацією; наявність активної життєвої позиції; високий рівень узгодженості дій студентів. Мотивовані студенти, незалежно від виду мотивації, докладають більше зусиль у досягненні мети. У нашому випадку це вивчення мови. О.Пилипів констатує, що в немовних навчальних закладах проблема мотивації вивчення іноземної мови значною мірою позначається на результатах навчання студентів. У цих випадках ми маємо справу з інструментальною мотивацією [3, с.76]. Але якою б мотивація не була, незаперечним є той факт, що найслабша мотивація краще за її повну відсутність.

Серед факторів забезпечення комунікативної мотивації можна виділити наступні: *по-перше* – це позитивний доброзичливий клімат під час занять, довірливий взаємозв'язок між викладачем та студентами, а також серед студентів між собою; *по-друге* – це індивідуалізація особистості, тобто популярність студента серед товаришів та взаємні симпатії при виборі мовних партнерів, вибір лідера в мовних групах; *і третім важливим фактором* забезпечення комунікативної мотивації є вибір виду діяльності. І найголовнішим є те, що всі види діяльності повинні мати творчий характер.

Зупинимося на креативному підході до вибору видів діяльності. Під час оволодіння іноземною мовою вибір виду діяльності впливає на ефективність мовної діяльності. Розглянемо деякі з підходів до вибору діяльності під час занять з іноземної мови. Слід ретельно та диференційовано підбирати завдання для кожного студента, враховуючи його здібності. Кожне попереднє завдання повинно за ступенем складності різнитися так, щоб рухатися від простого до складного, і між завданнями повинен бути взаємозв'язок. Це приводить до того, що у студента після виконання завдання буде виникати бажання перейти швидше до іншого.

Грамотичний матеріал до кожної теми слід викладати через вправи, що базуються на лексичному матеріалі теми, що вивчається. Виконавши цикл вправ, кількість яких може сягати 15-20, ми досягаємо хорошого результату засвоєння лексичних одиниць та структур. Такий підбір вправ забезпечить студентів знаннями, а знання завжди надають впевненості та забезпечують мотивацію студентів до вивчення мови.

Дуже результативним може бути звичайний словниковий диктант, навіть у ситуації, коли більшість студентів неготові або погано підготовлені, якщо до цього підійти творчо. Так, його можна розпочати з опитування добре підготовленого студента, використовуючи для роботи аудиторну дошку. Вся група називає слова рідною мовою, при цьому користуючись конспектом, а студент пише їх іноземною на дошці. Слід встановити певні правила такого диктанту: всі працюють з конспектами і стежать за дошкою; слова необхідно називати у певному порядку від тих, що легко запам'ятовуються до тих, що з якихось причин важко запам'ятовуються; потім

попрацювати зі словами, які важко запам'яталися, виділивши їх в окрему групу; запропонувати сильному студентові, ще раз перевірити себе на знання слів, що склали проблему; з кожним разом таких слів буде менше; опитування проводити, починаючи із сильних студентів і рухатись до слабших.

На диктант відводиться від 3-х до 5-ти хвилин. Наведені правила можуть змінюватися або доповнюватися. Мета диктанту – здобути знання, але й показати студентам, що вивчити слова можна легко і процес засвоєння надто простий.

Дуже цікавий, з нашої точки зору, вид діяльності полягає у наступному: необхідно дати можливість студентам навчати чогось викладача і дати зрозуміти, що цей момент є дуже важливим для вас. Так, наприклад, ви вивчаєте нову лексику за їх спеціальністю, дайте їм можливість підібрати найбільш вдалий переклад лексичних одиниць та дати тлумачення цих лексичних одиниць з точки зору професійного напрямку, будьте вдячні їм за це. Підкресліть, що без їх допомоги ви б не впоралися. Студент повинен відчувати свою значимість і своє місце в групі під час навчального процесу, і як наслідок – з'явиться посилений інтерес до вивчення мови.

Для навчального процесу практику ініціативного іншомовного говоріння за професійним напрямком, можна забезпечити через такі види діяльності як дискусія та дебати. Дискусія та дебати належать до методів, що підвищують рівень мотивації студентів вивчати іноземну мову, тому що ці види діяльності забезпечують належний рівень комунікативної компетенції, пробуджують зацікавленість до ініціативного говоріння та бажання досконало володіти іноземною мовою. Дискусія спрямована на удосконалення навичок говоріння. Серед інших видів діяльності дискусія випробувана як один із результативних видів, що спонукає мотивацію студентів і наближає до максимального часу активного говоріння іноземною мовою, що є дуже важливим для тих, хто її вивчає. Говоріння це один з аспектів перекладу, якого не можна досягнути поза аудиторною діяльністю, – вважає С. Лук'яненко [1, с.90]. Питання – це основний інструмент дискусії. Для того щоб дискусія була ефективною, слід попіклуватися про вдале питання, яке може бути дискутованим, відповідно підготовлену аудиторію та вірно вибраний час. А це означає, що дискусійне питання може виноситись на обговорення студентам, які мають пристойний запас знань у даній галузі, мають різні точки зору перед студентами, які, по можливості, знайомі з думками інших досить відомих особистостей відносно дискусійного питання. Щодо часу дискусії, то мається на увазі час, коли аудиторія готова до спілкування, а саме: є зацікавленість питанням, обізнаність студентів і відсутність серед аудиторії студентів, що будуть соромитись висловлюватися, а це потребує спеціальної попередньої підготовки [1, с.108]. Ми вважаємо за потрібне уточнити, що говоріння можливо досягнути за допомогою видів діяльності, які передбачають участь двох і більше осіб та предмет для обговорення. З нашої точки зору перевага таких видів діяльності, як дискусія та дебати полягає у тому, що всі студенти задіяні в процесі іншомовного ініціативного говоріння. Вони забезпечують говоріння і сором'язливих і студентів, що зазвичай не є активними. Інший важливий момент, притаманний дискусії – це оцінювання. Воно є дуже результативним у цьому виді діяльності, тому що одночасно можна оцінити всіх студентів, а це є дуже важливим.

Щодо дебатів, то вони вчать студентів критично думати про світ навколо нас і одночасно практикувати в спілкуванні іноземною мовою. Існує ряд причин, з яких слід використовувати дебати для підвищення мотивації студентів. Найбільш важлива із них – це розвиток мовних навичок, що можуть допомогти студентам у повсякденній та професійній сфері життя: навичок слухати, думати, сперечатися, відстоювати свою точку зору, переконувати, робити висновки, тому що дебати об'єднують все це разом. Дебати вчать студентів думати, адже саме дебати забезпечують погляд на проблему під багатьма кутами, забезпечують існування припущенням, фактам, логічним аргументам тощо. Все це породжує відмінну від його чи її позицію, примушує студентів взяти участь у дебатах, щоб пізнати істину. Дебати передбачають поділ групи на дві команди. Кожна команда представляє свою точку зору, висвітлюючи від трьох до п'яти невеличких аргументів з поясненням до них. Кожен повинен говорити. Після уважного прослуховування виступів опонентів команда повинна висловити хибність запропонованих аргументів і захистити свої власні. Відхилення та захист аргументів потребують спеціальної підготовчої роботи. Перемагає команда, яка є більш логічною, переконливішою, наполегливішою. Оцінювання в дебатах можна доручити, окрім викладача, двом-трьом студентам, котрі повинні

бути дуже об'єктивними, знаючими і справедливими.

Під час вивчення іноземних мов також слід робити акцент на творчому письмі. Для того щоб студенти могли писати творчо, необхідно сконцентрувати їхню увагу на ідеї, а не на формі письма. І підходити до процесу письма необхідно творчо, вже на початкових рівнях вивчення мов. Творче письмо викликає зацікавленість студентів до різноманітних видів письма, допомагає студентам міркувати та побороти страх перед помилками. Воно також спонукає до самовираження, розвитку творчості, покращує комунікаційні навички і знижує залежність від постійного контролю.

Завдання повинні бути спрямовані на те, щоб студенти писали швидко і творчо, а правопис, граматику і пунктуацію засвоювалися автоматично під час роботи. Як показує практика, є необхідність виділяти половину пари для письма. Якщо студенти уже мають страх перед помилками на письмі, необхідно допомогти їм розкріпитися, дати можливість забути про правопис, граматику, пунктуацію на деякий час, і дати волю думці, що має вільно лягти на папері.

З одним із напрямків творчого письма нас знайомив Джо Елен Сімсон у своїй статті "Derby Writing in Classes". У цій статті йде мова про один із видів творчого письма, який дає можливість при регулярному використанні отримати хороший результат, а саме: спостерігати прогрес у розвитку письмових здібностей. Цей вид діяльності називають швидке письмо, такого роду вправи передбачають написання якомога більше слів, словосполучень або речень, які об'єднані певним змістом за певний проміжок часу. Перед виконанням вправ необхідно дати певну інструкцію-пораду, описуючи крок за кроком у цьому виді діяльності, передбачаючи всі труднощі, що можуть виникнути. Автор у статті наводить деякі з них: 1) під час виконання вправи не слід зупинятись; 2) якщо не знаєте, що писати, то пишть "I dont know what to write"; 3) якщо не пам'ятаєте слова іноземною, то пишть його рідною мовою, а далі продовжуйте як раніше; 4) не витирати, не креслити, не повторювати двічі тощо. У цьому виді письма важливо націлити студента на активізацію творчої думки. Студентам подобається швидке письмо, і воно допомагає їм побороти страх. Таке письмо передбачає як індивідуальний підхід, так і роботу з групами. Автор згадуваної статті використовувала ці вправи в гуманітарних класах. Застосування їх у технічних ВНЗ наділяє процес вивчення мови особливим колоритом. Адже їх (вправи) можна використовувати цілеспрямовано, тобто вживати якомога більше лексичних одиниць чи структур за тією чи іншою темою.

Ще один напрямок письма заслуговує уваги. Звернемося до використання письма при вивченні текстів, особливо технічних. Це допомагає досить якісно і невимушено опанувати лексику тексту чи теми. Вправи, що використовуються в даному напрямку, повинні бути підібрані таким чином, щоб спостерігалась тенденція вивчення від простого до складного. Спершу доцільно подати активний словник, що допоможе ознайомитися з новими словами та запам'ятати їх. Словник повинен відповідати рівню знань студентів, та їх потребам. На першому етапі вправи повинні бути пов'язані зі словами: підбір однокорінних слів, синонімів та антонімів, розділ їх за ознаками, які характеризують різні частини мови, а саме ступені порівняння прикметників, множина-однина іменників, різні форми дієслова тощо.

На наступному етапі вправи стосуються словосполучень. Такі вправи спрямовані на повторення лексичних одиниць та збагачення їх колориту іншими, уже відомими і добре засвоєними, та на розвиток навичок створення словосполучень, що є передумовою побудови речення. Такими є вправи типу: підбір означення, вживання додатку в родовому відмінку з прийменником та перетворення цього додатку на ліве означення, вживання дієслів з прийменниками зі зміною означення та ін.

Засвоївши слова та словосполучення, переходимо до вправ на побудову речень. Вони спрямовані на розвиток навичок будувати речення різних типів: прості та складні, питальні, заперечні, розповідні та спонукальні. Вправи на запам'ятання змісту тексту, вміння моделювати мовні структури, вправи на оволодіння граматику.

Логічною буде подальша робота з текстом. Доречними будуть вправи на вміння об'єднувати окремі речення в єдиний текст за змістом, на перевірку засвоєння інформації, яка подана у тексті, а також вміння робити висновки. Кожний етап є секцією вправ, після кожної секції передбачається текст, який можна виконати також на комп'ютері. Як підсумок до вивчення тексту чи теми передбачається Final Test.

Такий підхід до вивчення усної теми чи тексту дає можливість легко опанувати новою лексикою, засвоїти новий матеріал на базі лексичного. Після виконання такої кількості вправ, які охоплюють майже всі лексичні одиниці теми, правопис слів засвоюється сам по собі без зайвих зусиль, тобто спеціального запам'ятовування, що не завжди є бажаним заняттям. Звичайно, це не означає, що тільки письмо є важливим фактором у вивченні мови, а лише одним із них.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лук'яненко С. Discussion as One of the Methods of Raising Students' Motivation in the Educational Process // Матеріали ІХ міжнародної конференції "Розвиток міжкультурного взаєморозуміння за допомогою викладання англійської мови". – Горлівка: ГДПІМ, 2004. – С. 90-91.
2. Никифорова Г., Дмитриева М., Сеткова В. Практикум по психологии менеджмента и профессиональной деятельности. – Санкт-Петербург: Речь, 2003. – 445с.
3. Пилипів О. Роль мотивації при вивченні іноземної мови // Матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – Т. 20. – С. 76-79.
4. J.Elen Simson, 1999. Derby Writing in Classes English Teaching Forum 34 (3):16-19.
5. Tomas P. Kasulis Questioning. The Art and Craft of Teaching. Cambridge, Massachusetts Harvard University Press, 1984. – С.38-48.

УДК 371.315 (045)

Інна КОВАЛИНСЬКА

ОСОБИСТІСНА СКЛАДОВА У ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНОГО ВУЗУ

В статті йде про вплив особистісних характеристик на якість і зміст навчальних перекладів, виконуваних студентами технічного вузу. Автор аналізує наявні види перекладів, систематизує їх і вказує, що найбільш впливовими особистісними характеристиками є базові, що призводить до відмінностей у якості перекладів, а також намагається проаналізувати типові помилки, допущені студентами при виконанні перекладів, і знайти шляхи їх подолання.

In the article speech goes about influence of personality descriptions on quality and maintenance of educational translations, executable the students of technical institute of higher. An author analyses the existent types of translations, systematizes them and specifies that considerably anymore influential personality descriptions are, what base, that results in differences in maintenance of translations, and also tries to analyse characteristic errors, assumed students at implementation of translations, and to find out the ways of their overcoming.

Згідно Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти повне оволодіння іноземною мовою відбувається тоді, коли мовець не тільки вільно спілкується цією мовою, а й мислить нею. Як відзначає І.В. Коваль, це не означає лише послідовного заміщення елементів рідної мови на елементи іноземної, мислення і спілкування іноземною мовою знаменує складну перебудову формування думки і структури діяльності спілкування, які склалися рідною мовою, і набуття здатності до "перемикання" мислення з однієї мови на іншу. Так зване мислення іноземною мовою, досягнення якого вважається ідеалом навчання іноземній мові, є ні що інше як безпосереднє включення внутрішнього мовлення в механізм породження іноземного мовлення [12, с. 49]. З цього випливає, що справжнім критерієм рівня володіння іноземною мовою є редукція (в ідеалі - до повного зникнення) участі рідної внутрішньої мови у породженні висловлювання: найвищим є рівень вже неусвідомлюваного щодо форми виразу (тобто вже автоматизованого) спонтанного "слововиявлення", мовлення.

Різні мови по-різному осмислюють навколишній світ, кожен народ по – своєму бачить позамовну реальність і вибудовує свою картину світу, що змінюється від покоління до покоління, однак з важливим єдиним світовідчуттям, світосприйняттям, світорозумінням. Проблема взаємозв'язку мовної системи, мовленнєвих моделей, вибору слова чи словосполучення, комунікативної діяльності людини з етнічною психологією і культурою є актуальною взагалі, і в Україні зокрема. Існує думка, що скільки мов ти знаєш, стільки разів ти людина, але тільки за умови того, що ти знаєш свою рідну культуру, свою мову.